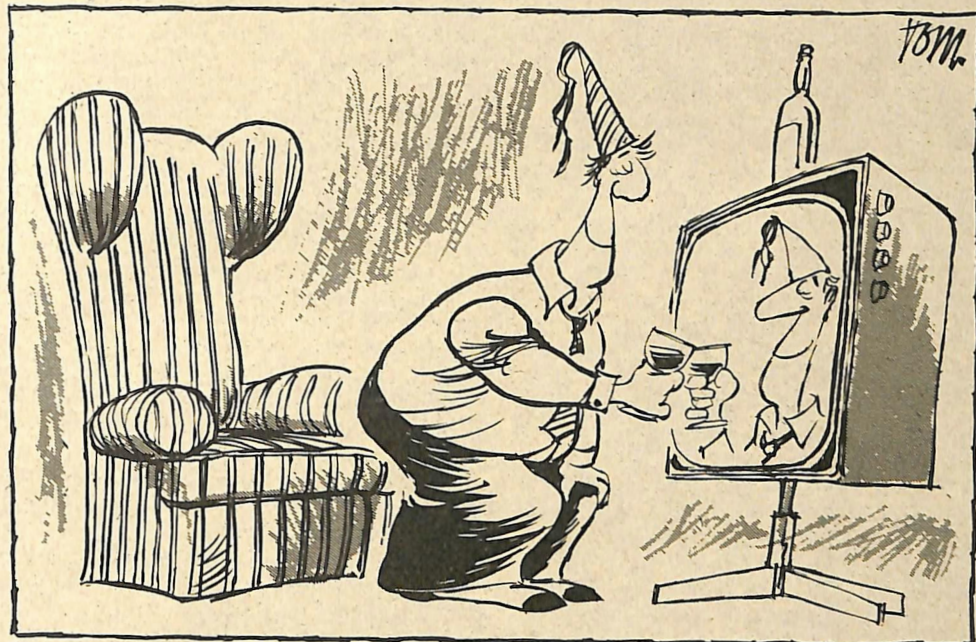




Het nieuwe omroepseizoen is begonnen en Het Verbond begint daarmee aan zijn vierde jeugd. Zie pagina 3.

Oproep tot aktie

Overheid subsidieert nog steeds antidemokratische Bond tegen het Vloeken

In „Humanist” is reeds meerdere malen geattendeerd op de Bond tegen het Vloeken en haar denkbeelden over de verhouding tussen kerk en staat die Ds. Snoey zo overduidelijk uitdrukte in de jaarrede in 1978:

Het openingsgebed in gemeenteraden moet hersteld worden waar het t.g.v. de sekularisatie is verdwenen; de troonrede moet weer met gebed eindigen, en – last but not least – vermaant hij: „Gods naam wordt doodgezwegen. (. . .) We worden bedreigd door (. . .) het democratisch (. . .) denken van onze tijd dat ons voorhoudt dat ieder evenveel recht heeft, dat ieder op eigen wijze tot zijn recht moet komen en dat ieder vrij dient te zijn in zijn of haar overtuiging . . .”

Diezelfde Bond tegen het Vloeken staat bij veel gemeenten en provincies op de subsidielijst. Dat betekent dat ons belastinggeld wordt gebruikt om het ventileren van dit soort ideeën te bekostigen. Hoogstwaarschijnlijk is ondergetekende (raadslid in zijn woongemeente) niet de enige die zich daaraan heeft geërgerd. Vandaar deze oproep.

’t Licht in mijn bedoeling om samen met zoveel mogelijk medestanders hiertegen iets te gaan ondernemen in een **kollektieve aktie**. Het hoofdbestuur van het H. V. staat hier volledig achter en heeft ook alle medewerking toegezegd. Vandaar deze oproep aan alle gemeenteraadsleden (ook

wethouders), Provinciale-Statensleden (ook gedeputeerden), Eerste- en Tweedekamerleden, om zich bij mij op te geven, **ongeacht of in hun gemeente of provincie nou wel of geen subsidie aan de Bond tegen het Vloeken wordt gegeven!** Van belang is ook niet of men wel of géén lid is van het H. V. Wél van belang is of u – net als ondergetekende – meent dat een instantie die vindt dat democratie een slechte zaak is **niet** gesubsidieerd hoort te worden met overheids gelden.

Gedacht wordt aan een gezamenlijk schrijven aan alle gemeenteraden en Provinciale Staten die de Bond tegen het Vloeken nog subsidiëren, met daarin het klemmend

verzoek daarmee te stoppen – uiteraard met redenen omkleed. Vanzelfsprekend zal getracht worden met allen die op deze oproep reageren te overleggen (hetzij in een konferentie, hetzij per post) over de vraag of voor déze of een andere vorm van protest wordt gekozen. Uiteraard zal uw naam t.z.t. bij de protesterenden slechts dan worden vermeld als u nadrukkelijk blijk heeft gegeven in te stemmen met het protest en ook met de wijze waarop.

Denk nou vooral niet: „Ach die medewerking van mijn persoon is niet zo belangrijk!” Want, u weet hoe ’t gaat: . . . als iederéén zo reageert . . . Daarom, als u achter de strekking van dit initiatief staat, graag aan ondergetekende op te geven:

1. a. Uw naam met voorletters + geslacht,
- b. Uw volksvertegenwoordigende functie (bijv.: statenlid, wethouder, enz.),
- c. uw politieke partij
2. uw volledig adres
3. uw telefoonnummer.
4. Wie zouden volgens u nog meer omtrent dit initiatief kunnen worden benaderd? Graag hun namen en adressen opgeven.

Bespreek deze oproep s.v.p. met uw kollega-raadsleden -statenleden -kamerleden en tracht zodoende gelijkdenkenden in deze te bewegen óók hun naam bij ondergetekende op te geven. Dat hoeven dus niet noodzakelijkerwijs partijgenoten te zijn en ook geen mede-humanisten.

Het ligt beslist **niet** in de bedoeling een soort kruistocht tegen het christendom te ondernemen, maar te voorkomen dat een bizarre komponent van dat christendom (de Bond tegen het Vloeken) nog langer van overheidswege wordt gesubsidieerd, en wel omdat ze de democratie op christelijke gronden afwijst, het ambtsgebed weer in wil voeren en dus een soort herstel van de staatsgodsdienst predikt: theokratie i.p.v. democratie!

Reakties naar:

G. J. den Besten
Noorderstraat 4,
9635 TG NOORDBROEK.
Tel.: 05985 - 2075.

IN DIT NUMMER

Het nieuwe omroepseizoen is begonnen. Humanist bericht over de plannen van het HV voor radio & televisie pag. 3/4

Lex Jansen start een serie interviews met HV-mensen. Als eerste Wieberen Koopmans over zijn werk pag. 4/5

Bert Boelaars recenseert het septembernummer van Rekenschap dat vooral gewijd is aan onderwijs pag. 7

Op 7 september was het goed merkbaar dat alles weer op gang komt. Er was veel te noteren in allerlei agenda's. Daarbij waren er jubilea, zoals Constandse 80 jaar en Coornherthuis Den Haag 10 jaar. Maar er waren ook konferenties te noteren, zoals die van het Centrum voor Levensbeschouwing en Politiek. Of eerste zittingen, zoals bij de Stichting Waakzaamheid Persoons Registratie. Er moesten ook velerlei beraadsgroepjes worden gevormd of aangevuld, waaronder zowel eenmalige (sollicitatiecommissies) als blijvende (Curatorium Leerstoelen). Rina Spigt werd benoemd in de redaktieraad voor de Humanist.

Een belangrijke conferentie wordt die – op een middag in oktober – met redakteuren van landelijke dagbladen en die zal gaan over humanisme. Het initiatief hiertoe is van henzelf uitgegaan, omdat er vaak te weinig bekend is van wat er aktueel is en waarom in levensbeschouwelijke organisaties. Het gaat dus niet alleen om het HV.

Verder ook belangrijk: een verslag over de IHEU-konferentie te Dubrovnik. De internationale humanistenorganisatie heeft allerlei prettigs én onprettigs moeten besluiten. Er komt een vertegenwoordiging van de IHEU (zeg maar een 'lobby') bij het Europese Parlement. Er komt ook een internationaal humanistisch ombudsman. Een groot kongres komt er weer in 1982 in Duitsland. Maar de organisatie staat er financieel heel slecht voor, de situatie vereist ingrijpen. Westeuropes voorzitter is onze vicevoorzitter Bert Schwarz geworden die hiermee Thoenes opvolgt.

We gaan nog maar even door met „bijpraten”. Jan Bijleveld, voorzitter van de HSHB, wil nog wel een jaar (1980/81) bijbenoeming aannemen. Wij hebben hiermee graag onze instemming betuigd; daarnaast krijgt het Hivos ook een aanzienlijk gewijzigd bestuur. Het HB stemde hiermee in. Oud-staatssecretaris Wim Meijer zal voorzitter worden, ter opvolging van Jaap van Praag.

Er waren twee punten die langdurige aandacht vereisten. Eén betrof de nota Rech-

ten van de mens in het Buitenlands Beleid, van de hand van Frits Bolkestein. Daarin bespreekt hij de nota van het Ministerie van Buitenlandse Zaken op dit punt. Wij zien toch geen kans om zelf met een algehele visie te komen, en wellicht ligt dit ook niet geheel op onze weg. Maar met allerlei afzonderlijke punten hebben wij wel te maken (waaronder de niet-jood-verklaringen, die gelukkig niet meer mogen worden afgegeven). Tielman en den Broeder werden enkele andere punten nog nader uit. Het ander groot punt was de uitvoering van de beleidsnota 1979, op notitie van Wichers. Deze uitvoering kent vele aspecten die terdege voorbereid moeten worden. Die voorbereidingen werden over de taakgroepen verdeeld. Intussen hopen wij dit najaar nog op vele levendige discussies over die beleidsnota: met funktionarissen, in vele taakgroepen, met verwante besturen, en vooral ook in de gemeenschappen. **Voorál ook in de gemeenschappen, waar het punt van het behoud van leden zo belangrijk is.** Intussen wordt er ook voortgewerkt aan onderzoek. De leiding hiervan komt weer bij Wichers te berusten. Voorts wordt Bert Boelaars bij de uitvoering van zowel de beleidsnota 1979, als bij het voortgezette onderzoek betrokken. (A.W.)

vakatures

Humanitas roept sollicitanten op voor de functie van staffunktionaris (m/v) die belast zal worden met de hoofdleiding. Informatie: mevrouw van Haafden, staffunktionaris vorming, opleiding en personeelszaken, tel. 070 - 469608.

Daarnaast heeft Humanitas een vakature voor een F 2-er funktionaris opbouw samenleving. Inlichtingen over deze functie bij Ben van Hoey, tel. 070 - 469608.

HOMOLOGIE

Zojuist is verschenen het eerste nummer van de tweede jaargang van Homologie, het driemaandelijkse tijdschrift op het gebied van homoseksualiteit en wetenschap. In dit nieuwe akademische jaar heeft het tijdschrift een andere opzet gekregen en een groter formaat.

In dit nummer start de serie „Potten & Poten aan de universiteit: hoe het twaalf jaar geleden begon”. Voorts bevat het onder meer artikelen over

- onderdrukking in psycho-analyse en gedragstherapie;
- homostudies erkend in Amsterdam;
- lesbische wetenschapsbeoefening in de Bondsrepubliek.

Dit nummer is voor f 2,- te koop in academische en geëngageerde boekhandels. Het is te bestellen door storting van f 2,80 (inklusief porto) op postgiro 107878 ten name van Administratie Homologie te Amsterdam, onder vermelding van jaargang 2, nummer 1'. De abonnementsprijs voor de tweede jaargang bedraagt f 10,-.

De kelner

Op het overdekte Parijse terrasje, waar mijn man en ik op een ochtend in juni om half elf binnengingen, waren we de enige gasten. Ik vind dat dan altijd bij zoveel keus zo moeilijk, om precies uit te kiezen, waar je nu het lekkerste zit. 't Was wat fris die morgen en het terrasje was niet helemaal tochtvrij, maar het derde tafeltje was raak en we gingen zitten wachten, tot iemand onze bestelling zou komen opnemen. Er kwam niemand. Ook binnen, dat kon je zien door glazen deuren, was geen levend wezen te bekennen. We kregen gezelschap van andere mensen, die ook geduldig bleven wachten. Mijn man ging tenslotte binnen eens op onderzoek uit en ontmoette iemand, die hem beloofde, dat de kelner direct zou komen. Verderop zagen we een ander terrasje, waar de normale bedrijvigheid heerste en waar de mensen wel geholpen werden.

Eindelijk kwam onze kelner, een keurige meneer, die eruit zag, alsof hij er ergens in een netjes ingerichte achterkamer in stille ogenblikken nog een tandartsenpraktijk op na hield. Dat zou natuurlijk z'n lange afwezigheid nog wel kunnen verklaren. Een kies, die er niet zo gauw uitwou, je weet het maar nooit. Hij schreef zorgvuldig alle bestellingen op een blocnote en verdween weer achter de glazen deuren. Na een poosje kwam hij weer tevoorschijn, zonder dienblad, zomaar gewoon, hij liep het terras over, keek bij de uitgang even vluchtig naar links en naar rechts en verdween tussen de voetgangers op het trottoir.

Nu zijn wij echt geen ongeduldige mensen, maar dit gedoe schoot ons toch op een gegeven moment in 't verkeerde keelgat. „Kom op,” zei ik, „we gaan naar dat andere terrasje, daar helpen ze je wel.” Mijn man stond al recht overeind en wij wandelden naar het volgende terrasje. „Kijk daar eens binnen,” zei mijn man, terwijl we naar een leeg tafeltje liepen. Daar stond onze kelner, op z'n dooie gemak aan de toog een glas witte wijn te drinken en toen wij allang achter onze consumptie zaten, zagen we hem pas weer verdwijnen naar z'n eigen café, waar iedereen, behalve wij dan, nog rustig zat te wachten. Vanuit de verte zagen we hem even later met de twee consumpties, die hij over had, de onze, gesticulerend naar de andere klanten, wijzen op ons tafeltje.

Een tandarts was het dus beslist niet. Ik ben ook niet zo bedreven in het schatten van beroepen, maar waarom hij nu per sé bij z'n buurman witte wijn moest gaan drinken, daar zit vast een heel eng en geheimzinnig verhaal achter. Alleen, ik kan het u helaas niet vertellen, want ook voor ons zal dit een eeuwig raadsel blijven.

Ans Spigt

Humanist

eindredakteur: Hes van Huizen

Humanist is een uitgave van het Humanistisch Verbond

Redaktieadres:
Oude Gracht 152,
3511 AZ Utrecht

Telefoon: 030-318145

Abonnementsprijs voor niet-leden f 20,- per jaar
t.n.v. Humanistische Pers
postgiro 58, Utrecht.

Gedrukt op kringlooppapier
bij Brouwer Offset bv, Utrecht.

Begin vierde jeugd in de omroep

In het seizoen 1979-1980 begint het Humanistisch Verbond in de omroep aan zijn vierde jeugd. Na enkele eerdere uitbreidingen heeft het nu de beschikking over een wekelijkse zendtijd van een kwartier op televisie en een uur op radio.

Hoewel dit over de afgelopen tien jaar gezien duidt op een relatief sterke groei van het humanistische geluid in de omroep, is het Verbond nog niet tevreden. Verwijzend naar de enorme ontkerkelijking en toenemende belangstelling voor het humanisme, vindt het zijn zendtijd te mager afsteken tegenover die van de kerken, welke gezamenlijk bijvoorbeeld nog steeds tien keer zoveel televisiezendtijd hebben.

Vanaf direct na de oorlog genoten sprekers als J. P. van Praag en Garrit Stuijveling jarenlang in brede kring bekendheid via het wekelijkse humanistische „kwartiertje” van de VARA-radio op zondagochtend na het toenmalige programma „Weer of geen weer”.

Onder het zogenaamde Overgangsbestel-Vrolijk (1967) kreeg het Humanistisch Verbond eigen zendtijd; welke een vaster karakter aannam na inwerkingtreding van de Omroepwet (1969). Daarin is de positie van het Verbond als zendgemachtigd genootschap op geestelijke grondslag (Artikel 17) vergelijkbaar met die van de kerkgenootschappen (Artikel 16), welke merendeels zijn georganiseerd in RKK en IKON. Vanaf 1967 bedroeg de toegemeten zendtijd 15 minuten radio en 7½ minuut per week; waarvoor één medewerker in dienst kwam.

In 1974 werd na lang aandringen de zendtijd verdubbeld, echter alleen op radio. Het aantal medewerkers in vaste dienst kon toen groeien tot vier (merendeels parttimers) en deze kleine RTV-afdeling ging opereren vanuit het Utrechtse Erasmus-huis, waar ook andere diensten van het Humanistisch Verbond gevestigd zijn.

Dit jaar werd de vierde etappe bereikt, toen minister Gardeniers de zendtijd op radio en tv van het HV verdubbelde; als antwoord op de in 1978 gevraagde verviervoudiging. Het Verbond motiveerde dit verzoek door te wijzen op een NIPO-enquête waaruit bleek dat 19% van de ondervraagden zichzelf humanist noemt, terwijl slechts ongeveer 5% van de godsdienstige/levensbeschouwelijke zendtijd gereserveerd was voor humanisten.

In de nieuwe sterkte zendt het Humanistisch Verbond nu drie à vier keer per week op vaste tijdstippen uit:

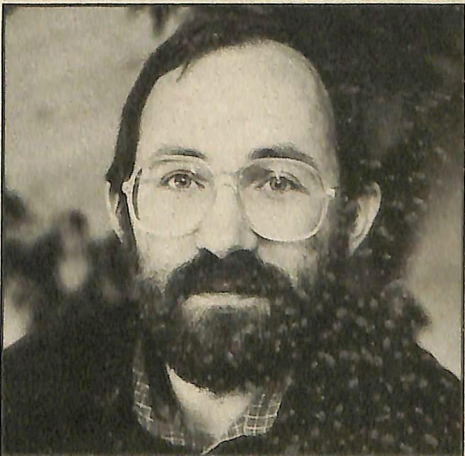
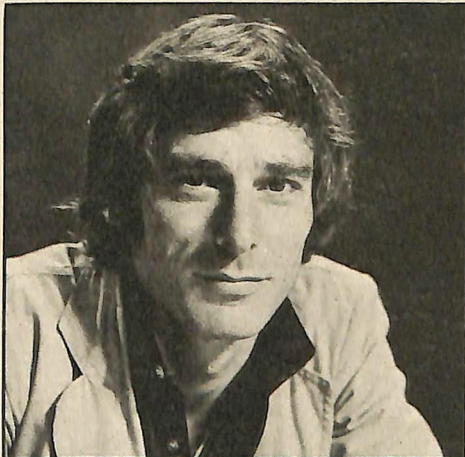
RADIO

– elke zondagochtend 9.30-10.00 uur, Hilversum 2, een documentaire programma over een wisselend thema).

– elke dinsdagavond (18.20-18.50 uur, Hilversum 2, een aktueel magazine, onder de titel „Na vijven en zessen”.

TELEVISIE

– elke zondagavond (20.30-20.35 uur, Nederland 2, „Vijf minuten bedenktijd”, een opiniërend, informerend of bezinnend miniatuur-programma.



Twee nieuwe gezichten en een oude bekende: Rob van der Linden (eindredactie televisie), Ruud Jans (eindredacteur radio) en Casper Vogel (hoofdredacteur).

foto: Kippa – foto: NOS

– vrijdagavond om de drie weken (in afwisseling met IKON, plm. 23.00-23.30 uur, Nederland 1), een thematisch programma.

Met de komst van Rob van der Linden (eindredactie televisie), Ruud Jans (eindredactie radio) en Douwe Walinga (produktiebureau RTV) is de vaste staf van de RTV-dienst nu uitgebreid tot zeven personen. Casper Vogel, die sinds 1971 de programma's leidt, is benoemd tot hoofdredakteur. Hij ziet als belangrijkste winst van de zendtijduitbreiding „meer mogelijkheden of misschien beter gezegd minder onmogelijkheid om op te roeien tegen de wassende stroom geleuter en verstrooiing. In een omroep die tegenwoordig grotendeels funktioneert als verdovend middel blijven we het als onze taak zien om mensen op een goede manier principieel te confronteren met zichzelf, hun werkelijke situatie, hun eigen mogelijkheden en verantwoordelijkheden”.



In de komende maanden zal het Humanistisch Verbond naast de VIJF MINUTEN BEDENKTIJD op zondag ook een 18-tal 30-minuten-programma's uitzenden. Deze zullen voornamelijk op een vrijdagavond vallen, maar inspeelmoeilijkheden in het uitzendschema hebben een wat hogere frekwentie in de komende maanden tot gevolg waarbij af en toe uitgeweken wordt naar een woensdag- of donderdagavond.

Ouder worden

In oktober drie praatshows die gepresenteerd worden door Germaine Groenier. Centraal thema en werktitel „Ouder worden”. Wouter van Praag is regisseur en samensteller van deze drie studioprogramma's, die het ouder worden voor alle leeftijden behandelen en waarbij zeer verschillende verwachtingen, teleurstellingen, plannen en resultaten tegen elkaar afgewogen worden. Hier en daar zijn de programma's verlichtigd met „zang en dans”, waarmee we bedoelen dat de opzet niet alleen praten is, maar ook amuseren.

Buiten staan

Onder de titel „buiten staan” maakt de cineast Bernhard Neuhaus een documentaire over een gepensioneerde maar nog actieve metaalarbeider die, vanuit zijn ervaring met de werkloosheid in de crisisjaren, overeenkomsten ziet met een schoolverlater die nog geen werk kan vinden. Samen praten zij over werk – al of niet carrière – en toekomstverwachting.

Vreemde eend in de bijt

Een film voor ouders en kinderen die een pleeggezin (gaan) vormen. Nouchka van Brakel maakt twee films over de problematiek die in gezinnen ontstaat als daar een pleegkind in wordt opgenomen. Zij volgt de verschillende stadia – het overwegen, de kennismaking, de „plaatsing”. Door het spreken met verschillende gezinnen en het volgen van die gezinnen komen we bij de fase waar slagen of niet-slagen tegen

(Vervolg op pagina 4)

elkaar afgewogen kunnen worden, wat dan vaak blijven of niet-blijven betekent. Het tweede programma zal vooral de zakelijke informatie bevatten: wie moet wat doen om waarvandaan een pleegkind in een gezin te krijgen?

Bezwaren tegen het humanisme

Een programma waar „tegenstanders” van humanistische denkbeelden zich met humanisten meten. Daar worden ook misvattingen en verkeerde denkbeelden die over het humanisme bestaan duidelijk en hopelijk verhelderend aan de orde gesteld.

Humanistische visies op zelfdoding

Dit thema zal in de nabije toekomst binnen het Humanistisch Verbond zeer uitgebreid aan de orde komen. Daartoe zullen deze programma's veel informatie en standpuntbepalende visies inhouden. Maar zij zullen vooral bedoeld zijn om in bredere kring dan het humanisme dit precaire onderwerp bespreekbaar te maken.

Hoewel het Humanistisch Verbond altijd heeft uitgeblonken door haar programma's helemaal zelf te maken, zullen wij in de toekomst ook wel eens een aangekocht programma uitzenden. Daarbij is het element „humanistisch” doorslaggevend; helaas wordt er onder deze noemer niet zo erg veel gemaakt maar ijverig zoeken in de diverse buitenlandse heeft toch tot een hoopgevende afwisseling in onze 30-minuten-serie geleid.

Inmiddels is de film WEGEN NAAR DE TOEKOMST waarin Derek Jacobi („I Claudius”) waarin Dr. Waanzin en de heer O. Optimist speelt uitgezonden.

Kinderen

Na een zeer verhelderende historische schets van de plaats die het kind heeft ingenomen binnen de samenleving en de rol die het speelde en het perspectief waarin het opgroeide, wordt in deze uit Zweden afkomstige (deels geanimeerde) produktie de aktuele vraag gesteld waartoe wij onze kinderen opvoeden en in hoeverre we ze steeds meer overhandigen aan deskundigen. Hoeveel aandacht besteden we zelf aan ze, hoe kunnen we ze echte deelnemers laten zijn in onze dagelijkse leefomgeving?

In november dit jaar zal in samenwerking met Amnesty International „Lines of Freedom” worden uitgezonden, een film over onderdrukking in een viertal landen. Er komt onder andere een ex-beul aan het woord die vertelt over (zijn) martelpraktijken. In Engeland heeft deze film veel reacties losgemaakt.

Verder staan er voor begin 1980 enkele uitzendingen op stapel over het thema wat humanisme eigenlijk is. Hierin zullen de volgende onderwerpen worden behandeld: traditie in de kultuur; de uitgangspunten van het humanisme; het humanisme in de levenspraktijk, waarin de uitgangspunten dus in de konkrete levenssituatie vorm wordt gegeven. Als vierde onderwerp wordt gedacht aan de toekomstvisie in humanistisch perspectief.

In een niet al te grote kamer aan de achterkant zitten Wieberen Koopmans, hoofd van dienst van het Humanistisch Vormingsonderwijs (H.V.O.) en Jeannine Corneille, zijn medewerkster. Veel groen en een uitzicht over het dak van de bioscopen Camera en Studio, langs de Neude flat, over de Vogelenbuurt tot aan het verre Overvecht. Een stille kamer; zachtjes de radio aan en het gepruttel van een doorlopend koffiezetapparaat.

Aan één van de wanden hangt een kaart van Nederland, waarin op talloze plaatsen spelden met gekleurde knoppen zijn geprikt. Dat blijken de plaatsen te zijn waar al Humanistisch Vormingsonderwijs wordt gegeven. Het lijkt net alsof iemand nog bezig is die kaart te voorzien van speldeknoppen, hij lijkt bovenaan de kaart begonnen te zijn en zijn werkzaamheden onderbroken te hebben, misschien voor een korte pauze, toen de helft van het karwei was geklaard. Het zuiden is nog woestijn, alleen in Brabant is alvast een enkele speld geprikt.

„Hoe komt het, dat er in het zuiden zo weinig plaatsen zijn waar H.V.O. wordt gegeven?”

Wieberen: „In het zuiden stuiten we op de grootste weerstand. Dat heeft natuurlijk alles te maken met de positie van het katholicisme in dat deel van ons land. In het geestelijk onderwijs zijn vier vakken te onderscheiden: Het Godsdienstonderwijs, Het Humanistisch Vormingsonderwijs, Godsdienst en Kennis Geestelijk Leven. Het Godsdienstonderwijs wordt op openbare scholen gegeven. Het is niet verplicht en wordt niet gegeven door een aan de school verbonden docent. In de wet op het Lager Onderwijs van 1920 is dit onderwijs in artikel 26 geregeld. Ook het Humanistisch Vormingsonderwijs wordt gegeven op openbare scholen. Bij deze vorm van onderwijs is, net als bij het Godsdienstonderwijs, het bevoegd gezag van de school niet verantwoordelijk voor de vorm en inhoud van het gegeven onderwijs. Het bevoegd gezag van het H.V.O. is het Humanistisch Verbond.

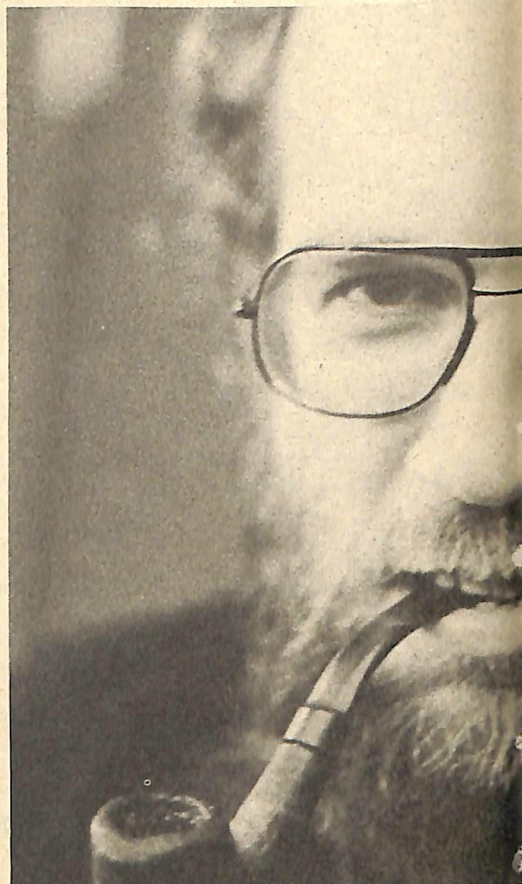
In tegenstelling tot het Godsdienstonderwijs is het H.V.O. niet geregeld in de wet op het Lager Onderwijs. Het is echter wel geregeld in een aantal ontwerpen van wet, op grond waarvan het Humanistisch Verbond als genootschap op geestelijke grondslag door de rijksoverheid is erkend. Het H.V. moet wel nog steeds bij elk gemeentebestuur afzonderlijk een verzoek indienen om in de subsidieverordening als gelijkwaardig met het Godsdienstonderwijs te worden behandeld.

Het vak Godsdienst wordt als gewoon vak gegeven op bijzonder konfessionele scholen. Hier is wel een verplichting tot deelname en de docenten zijn gewoon in dienst van het bevoegd gezag van de school.

Tenslotte is er dan nog het vak „Kennis Geestelijk Leven”, wat de laatste jaren nogal in opmars is. Het beoogt het overdragen van kennis over diverse geestelijke stromingen. Het kan worden gegeven door de klasseleerkracht, die zich in het openbaar onderwijs „neutraal” behoort op te stellen.

De sterke positie van het katholicisme in het zuiden van ons land nu, heeft tot gevolg dat er in vrijwel alle openbare scholen toch Godsdienstonderwijs gegeven wordt, al begint er nu in Brabant wel belangstelling te bestaan voor het Humanistisch Vor-

Oude Gracht 152. Nadat ik had aangebeld vrouwenstem uit de muur, die me vroeg: „Koopmans.” „Komt u maar. Vijf trappen ertegen en kon binnengaan. Eerst voorzichtig op. „Weet u de kamer van Wieberen Koopmans weten alles.” „Pardon, weet u . . . Een sierlijke wenteltrap, die je het idee geeft stond ik op de „lichtste” afdeling van he-



Humanistisch Vormingsonderwijs. Het kind met heden staat s

mingsonderwijs.”

Het bevoegd gezag van het H.V.O. is dus het Humanistisch Verbond. Dat klinkt nogal hiërarchisch, zo iets als: Het Verbond is de baas van het H.V.O. Welke plaats neemt het H.V.O. in binnen het hele verbond?

Wieberen: „Ik bedoel hiermee dat Humanistisch Verbond voor ouders aanspreekbaar is met betrekking tot vorm en inhoud van het H.V.O. De eigen verantwoordelijkheid van de H.V.O.-gevende voor zijn eigen vormingsonderwijs wordt door ons erg benadrukt. De Taakgroep Geestelijke Vorming en Verzorging resulteert direct onder het hoofdbestuur van het H.V. evenals Justitie, Defensie en het opleidingsinstituut van het H.V. Alle andere diensten vallen onder de Taakgroep Geestelijke Vorming en Verzorging, zo ook het H.V.O.

Zo'n acht jaar geleden is het H.V.O. als de „Werkgroep H.V.O. - plu” van start gegaan. Al snel was er zoveel werk, dat er

hoorde ik, vriendelijk maar dwingend, een Voor wie komt u?" „Ik kom voor Wieberen op." Toen begon de deur te zoemen. Ik duwde erig door het poppenhuis en toen alle trappen mams?" „Vraagt u dat daar maar even, die " „Die trap op en dan links." Nog een trap. je naar het dak te brengen. Een deur en toen hele pand Oude Gracht 152.



mingsonderwijs zijn mogelijk steeds centraal

foto: C. Vogel

ook geld nodig was. Dat kwam er en het H.V.O. werd een aparte dienst binnen het hele Verbond. Daarmee ontstond er zowel kwalitatief als kwantitatief een enorme groei, die er mede toe heeft bijgedragen, dat het gezicht van het Verbond veranderd is. Dacht het publiek bij het horen van de naam „Humanistisch Verbond" eerst vooral aan hulpverlening en geestelijke verzorging, nu merkt het steeds meer, dat het Verbond nog veel meer doet."

Het H.V.O. werkt inmiddels al zo'n zes jaar als zelfstandige dienst en heeft, zoals je zegt, een enorme groei doorgemaakt. Wat ik er hier zo van zie echter is dat jij hier met Jeannine zit te werken en die kaart aan de muur doet wel meer vermoeden, maar hoe zit dat H.V.O. nu in elkaar?

Wieberen: „De dienst H.V.O. omvat een drietal gebieden:

Beheer, Begeleiding en Opleiding.

De werkgroepen H.V.O. houden zich voornamelijk bezig met het beheer. De begeleiding en opleiding worden verzorgd

door de betrokkenen, de onderwijsgeven- den, die wel desgewenst ondersteuning krijgen van de werkgroep H.V.O.

De taken van de werkgroep beheer kan je onder die noemers vatten: Acquisitie, Financiën en In- en Extern Overleg.

Al het werk wat gedaan moet worden voordat je onderwijs kunt gaan geven, kontakten aangaan met scholen, ouders en kinderen, regelingen treffen met gemeenten, besturen etc. resulteert onder „acquisitie". Als er eenmaal onderwijs gegeven kan gaan worden, dan moeten er allerlei problemen van financiële aard geregeld worden. Het werk wat daarmee gemoeid is, valt onder de taak „financiën". Om goed H.V.O. te geven moet er intern overleg zijn tussen de H.V.O.-geven- den, de gemeenschapsbesturen en de landelijke koördinator, dat is dan mijn functie. Dat overleg wil het beleid met betrekking tot het H.V.O. voorbereiden en helpen uitvoeren. Daarnaast is er ook extern overleg, d.w.z. overleg met organisaties die het Godsdienstonderwijs op openbare scholen verzorgen, gemeentebesturen, schoolraden en oudercommissies. Dat deel van ons werk valt onder de taakgroep „in- en extern overleg".

Dit wat betreft de werkgroep Beheer, blijven over: Opleiding en Begeleiding. Wil je eerst wat koffie?"

Jeannine schenkt voor ons drieën in. Deze kleine kamer, rustig, gezellig, het enthousiaste vertellen van Wieberen, het is allemaal heel wat concreter voor me dan het hele verhaal wat vanuit deze ruimte via veel stencilwerk, vergaderwerk en daadwerkelijke actie alsmaar veelomvatter geworden moet zijn. Maar ik wil het nu toch ook helemaal horen.

Wieberen: „De Humanistische Vormings- onderwijsgeven- den worden opgeleid in regionale applicatie-kursussen. De kursus- leiding wordt op voordracht van de werkgroep en met een advies van mezelf aangewezen door de Taakgroep Geestelijke Vorming en Verzorging.

De kursusleiders/leidsters, die verantwoordelijk zijn voor het inhoudelijke gedeelte van de kursus, hebben samen met mij een eindgesprek met de kursisten.

Tenslotte worden er maandelijks werkbe- sprekingen georganiseerd, waar de H.V.O.-geven- den samen zoeken naar mogelijke oplossingen voor problemen, ideeën uitwisselen en elkaar feed-back geven. Bovendien zijn er landelijke dagen en weekends, waar allerlei werkvormen getraind worden en bezinning plaatsvindt op de doelstellingen van het H.V.O."

Ik weet van mijn eigen lagere schooltijd nog wel wat Godsdienstonderwijs is, we praten nu steeds over Humanistisch Vormingsonderwijs. Wat moet ik me daar nou konkreet bij voorstellen. Wat doen leerlingen tijdens de uren dat ze H.V.O. volgen?

Wieberen: „In die uren kan het kind vanuit zijn eigen beleavingswereld afvragen en een antwoord geven op: Wat voel, denk, wil en doe ik eigenlijk? Hoe beleef ik dat met anderen? Wat begrijp ik van mensen die ik niet zo goed ken en waarvan ik eigenlijk alleen maar iets weet van de t.v. of uit de krant of een boek? Dat gaat dan d.m.v. het uitwerken van onderwerpen, die door de kinderen in onderling overleg gekozen worden. Bij het samen uitwerken van die onderwerpen zijn spel, gesprek en andere activiteiten steeds de werkvormen.

interview HUMANIST

De laatste tijd vinden er binnen het Humanistisch Verbond veel ontwikkelingen plaats. Ontwikkelingen die nieuwe taken met zich meebrengen voor oude bekenden in het Verbond. Maar daarnaast zijn er veel nieuwe gezichten verschenen, vooral op het centraal buro in Utrecht.

Wie zijn zij, en wat is hun taak? Het zijn enkele van de vragen die beantwoord zullen worden in een serie interviews in Humanist. Hernieuwde kennismaking met bekenden en introductie van nieuwe funktionarissen.

We beginnen met een gesprek met Wieberen Koopmans, hoofd van dienst van het Humanistisch Vormingsonderwijs (HVO) en zijn medewerkster Jeannine Corneille. Interviewer Lex Jansen laat er zelfs zijn koffie voor koud worden.

Het kind met zijn mogelijkheden staat steeds centraal, het gaat om de samenhang tussen mens - medemens - wereld."

Alles wat je me nu zo vertelt, heeft in de afgelopen jaren de vorm gekregen waarover je nu praat. Moet dit nu zo'n beetje de definitieve vorm zijn, of moet er nog veel aan worden veranderd?

„Zolang iets leeft, verandert het natuurlijk. Langzaamaan proberen we vanuit een professionele vrijwilligerssfeer in een professionele werknemerssfeer te komen. De H.V.O.-geven- den moeten behandeld gaan worden als onderwijs-geven- den. Daartoe moet er gepraat worden, en gaat er ook gepraat worden met de minister van onderwijs en wetenschappen. Wat dat betreft zal er in de nabije toekomst het meest veranderen. We zullen er daarbij vooral voor moeten waken dat de enorme motivatie die er nu is, behouden zal blijven.

In elk geval zal ik nog heel wat keren in de trein zitten, voordat ik alle besprekingen gevoerd zal kunnen hebben die ertoe moeten leiden dat het Humanistisch Vormingsonderwijs in alle opzichten die status gekregen zal hebben die het toe-komt. Blijft de enorme hoeveelheid werk die het kost de steeds groeiende vraag van aanbod te kunnen voorzien, waarbij we overigens kwaliteit vóór kwantiteit willen laten gaan."

Heb ik mijn koffie half koud laten worden, geeft niet. Het is stil geworden in het pand als ik de trappen weer afga, het loopt tegen kwart voor zes. De poppen op de begane grond, die over Humanisme spreken, zeggen me nu iets meer. Door het afgelopen gesprek heb ik iets gezien van werk wat gedaan wordt vanuit het idee waarover zij in een etalage-achtige ruimte de voorbijgangers proberen te spreken.

Lex Jansen



Het Humanistisch Verbond en de dialoog

In zijn artikel „De vergissing van het Humanistisch Verbond” in Humanist van 31 juli j.l. tracht geestelijke Raadsman Jan Buis aan te tonen, dat het H.V. op de verkeerde weg is door steeds op te roepen tot een dialoog met andersdenkenden, d.w.z. met mensen, die handelen vanuit een godsdienstige levensovertuiging. Maar zegt hij, zowel kerkelijken als niet-kerkelijken benaderen de fundamentele levensvragen vanuit dezelfde oorsprong, n.l. menszijn en een discussie is daarom overbodig.

Zo eenvoudig ligt evenwel m.i. de zaak niet. Immers, gelovigen en niet-gelovigen geven aan het begrip menszijn een verschillende inhoud. En daardoor zal m.i. de hulpverlening aan mensen in moeilijkheden ook een heel verschillende aanpak krijgen, vooral in geval van relatieproblemen, ernstige ziekte en sterven. Nu zou dat volkomen aanvaardbaar zijn, als de hulpverlening van kerkelijke zijde zich beperkte tot hen, die daar om vragen, in de regel dus tot godsdienstig ingestelden. Maar hoe is dat in de praktijk? In de meeste ziekenhuizen en andere instellingen wordt de humanistische raadsman nog maar schoorvoetend of helemaal niet toegelaten. Daar is dan het geestelijke raadswerk nog geheel in handen van dominee en/of pastoor. Ze mogen dan de fundamentele levensvragen vanuit het menszijn benaderen, een niet-gelovige zal aan hun antwoord weinig hebben.

Het is m.i. die machtspositie, die gewoon dwingt tot de poging om tot een dialoog te komen. Niet om te trachten anderen van de onjuistheid van het geloof te overtuigen maar om na te gaan of er misschien ook iets gemeenschappelijks in elkaars uitgangspunten te vinden is. Zo'n gesprek of dialoog kan heel verhelderend zijn en eventueel zelfs leiden tot een zekere waardering en zelfs tot een bepaalde samenwerking. In de strijd van het H.V. voor erkenning en gelijkberechtiging is de dialoog steeds een noodzaak gebleken en hij is dat nog steeds door het krampachtig vasthouden van veel kerkelijke instanties aan hun machtsposities. Het is wel vreemd, dat bij de benadering van levensvragen vanuit dezelfde oorsprong, n.l. menszijn, die machtsposities nog steeds zo'n grote rol kunnen spelen! Over de gevaren van het steeds maar zoeken naar de dialoog zal ik niet uitweiden. Het gaat daarbij niet om wel of geen gelijk hebben op het gebied van de levensovertuiging. Dat speelt m.i. meer op het terrein van het debat, hoewel het ook daar het streven niet hoeft te zijn. Ook een debat kan nuttig en waardevol zijn, maar de dialoog zie ik nog steeds als een noodzaak. Als het Verbond daarvan had afgezien in de na-oorlogse decennia zou de heer Buis als raadsman nu nog weinig kansen krijgen voor zijn werk als geestelijk raadsman. En

om tot volledige erkenning en gelijkberechtiging van het werk van het H.V. te komen zal nog menige dialoog gevoerd moeten worden. Dus – als we dit zoveel mogelijk zouden mijden zou er pas echt van een vergissing sprake zijn.

P. J. Becker

Pro mens pro dier

Het commentaar van de heer F. J. Verheijen op de bespreking van „Pro Mens Pro Dier” van Peter Singer geeft mij aanleiding tot de volgende reactie.

De heer Verheijen doet het voorkomen alsof vegetariër zijn een eigenaardigheid is, waardoor iemand wel een vertekend beeld van de werkelijkheid moet hebben. Naar ik uit dit boek heb begrepen, is de schrijver echter tot vegetarisme (vrijwel veganisme) gekomen vanuit zijn waarnemingen en bespiegelingen, en niet andersom.

O.a. in het citaat, dat de heer Verheijen uit het boek geeft, laat Singer zien dat hij zodoende een andere smaak is gaan ontwikkelen en zich daarover verheugt. Maar ook wanneer zijn maaltijden voortaan vrij eentonige aangelegenheden zouden zijn geworden, zou dat hem dunkt mij niet op zijn besluit hebben doen terugkomen. Tegenover het contact met de natuur, dat de sportvisser en -jager kan beleven, zou ik bijvoorbeeld het boek „Grizzly Country” willen stellen (Ballantine Book, New York, 1979). Hierin beschrijft Andy Russell zijn belevenissen als berenjager en later als berenphotograaf. Over vegetarisme wordt daarin niet gesproken, maar belevings schijnt ook niet zo smakelijk te zijn!

A. Korteweg (Leiden)

Scheiding van Kerk en Staat

In De Nieuwe Linie van 25 juli vertelt Anton Constandse over de teleurstellende ervaringen die een gesetelijk raadsman bij zijn werk in de gevangenis opdoet. Terloops vermeldt hij dat deze g.r. omdat hij „door de staat wordt betaald”, de zware jongens niet mag „opruimen tegen het maatschappelijk bestel” maar „wettig integreren” moet. Ik vroeg mij af, of veel lezers van DNL zouden beseffen, dat het H.V. zich sterk maakt voor de scheiding van kerk en staat; die door de staat betaalde g.r. zou bij hen twijfels kunnen oproepen. Kort daarop las ik in de Humanist van 31 juli een bericht onder de kop „Moslims”. „Humanist” waarschuwt daarin voor een eventuele subsidiëring van islamitische activiteiten in Nederland en zegt: „dit zou een flagrante doorbreking zijn van de scheiding van kerk en staat. De eigenlijke levensbeschouwelijke activiteiten van katholieken, protestanten en humanisten worden in dit land niet gesubsidieerd door de overheid. Dat zou immers inhouden dat de overheid de levensbeschouwelijke groeperingen te zeer aan zich zou binden.” Toch hebben, zowel bij justitie als defensie, alle katholieke, protestantse en humanistische geestelijk verzorgers de volledige status van rijksambtenaar – en dat is wel wat meer dan een subsidie. Weliswaar vertellen de ministers hen niet hoe ze moeten werken, maar is daarmee dan de scheiding van kerk en staat gegarandeerd? „Humanist” denkt daar blijkbaar anders over. Een door de minister van justitie in-

gestelde Commissie Doelstelling en Functie Huis van Bewaring trouwens ook. In haar eindrapport (juni 1977) vond die commissie dat de bestaande situatie in de penitentiaire inrichtingen (hoewel door de geestelijk verzorgers niet als belemmerend ervaren) in feite strijdig is met het beginsel van de scheiding van kerk en staat.

Enerzijds fulmineert dus het H.V. tegen een **mogelijke** inbreuk op dit principe, anderzijds lijkt datzelfde principe in twee werkvelden van het H.V. **feitelijk** te worden geschonden. Misschien kan iemand duidelijk maken, waarom dit niet is: meten met twee maten.

En wat de moslims aangaat: in Nederland bestaat het overgrote deel van hen uit buitenlandse werknemers met een sterke sociaal-ekonomische achterstand. Het lijkt me daarom goed en nodig dat wordt nagegaan of deze underdogs van ons produktiesysteem niet gebaat zouden zijn bij een zgn. positieve diskriminatie. Op terreinen die niet anderen maar zij zelf belangrijk vinden.

Toon Nelissen

Problematiek van de strafrecht-spraak

Het Nederlands Gesprek Centrum heeft zojuist weer een nieuwe publikatie uitgebracht over de problematiek van de strafrechtspraak en de gevangenisstraf. Achtereenvolgens komen aan de orde: de rechtvaardiging van het strafrecht, bezwaren van de gevangenisstraf, verschillende alternatieven, wat dient beslissend te zijn voor het wel of niet strafbaar stellen van een bepaald soort gedrag? en wensen ten aanzien van het strafproces. Uitstekend gespreksmateriaal.

Prijs 10,50, 74 blz., verkrijgbaar in de boekhandel

Rekenschap

Het septembernummer van „Rekenschap” is voor een belangrijk gedeelte gevuld met artikelen over het thema onderwijs.

Brandt-Corstius geeft een gedegen overzicht van verschillen en overeenkomsten tussen de openbare- en de samenwerkingsschool. Hij gaat daarbij uitvoerig in op het verband tussen levensovertuiging en onderwijs, dat een belangrijk gegeven is, „of men wil of niet”. Het verschil tussen openbare- en samenwerkingsschool zit volgens de schrijver vooral in de mate van medezeggenschap van de ouders en de ruimte voor een gevarieerde levensbeschouwelijke inbreng onder eerbiediging van ieders overtuiging.

Stellinga neemt de inhoud en vorm van openbaar onderwijs zeer uitgebreid onder de loep. Hij schenkt met name aandacht aan de plaats van de ouders en onderwijsgegenden in het openbaar onderwijs, en de verhouding met het bijzonder onderwijs. De schrijver stelt zich op als voorstander van openbaar onderwijs, waarbij de variant van de

BIJEENKOMSTEN

Evenals vorig jaar zal ook nu de algemeen voorzitter in een aantal gemeenschappen spreken en van gedachten wisselen over de toekomst van het humanisme en het Humanistisch Verbond. Op 2 okt. spreekt **Rob Tielman in Bilthoven** en op 16 oktober in **Haarlem**.

Voor de ervaringen van onze geestelijke raadslieden bestaat in veel gemeenschappen belangstelling. Zo spreekt onze raadsvrouw E. de Neef op 9 oktober in **Wassenaar** over „Zin in het laatste deel van je leven” en op 17 oktober in **Doetinchem** M. Bethume over zijn werk als hum. raadsman in gevangenissen en andere inrichtingen.

KADERVORMDAG

Bij deze wordt u uitgenodigd tot deelname aan de tweede landelijke kadervormdag op zaterdag 6 oktober Utrecht 10.30 - 15.30 uur.

Kadervormdagen worden georganiseerd t.b.v. kadervormers in gemeenschappen, die met de verantwoordelijke landelijk functionaris (Ila Schoutsen) over opzet, begeleiding en uitvoering van vormingswerk volwassenen in gesprek zijn.

Kadervorming richt zich op:

- emancipatie van buitenkerkelijken in de zin van zowel persoonlijke bewuste opstelling als het inhalen van maatschappelijke achterstellingen.
- alleen en samen met kadervormers van andere gemeenschappen (kadervormdagen).
- emancipatie van de eigen structuur.

Kadervorming geschiedt d.m.v.:

- kaderkursussen vormingswerk (kursussen gesprekstechnieken)
 - begeleiding kadervorming in gemeenschappen
 - weekenden met gemeenschappen
 - weekenden (dagen) met eigen kader
- Kadervorming vindt plaats met andere dan humanistische organisaties rond de thema's: emancipatie - welzijn - arbeid - maatschappelijke structuren.

Agenda

- jaarschema kadervorming
 - kennismaking onbezoldigd functionaris emancipatie, bespreking takenpakket
 - uitwisseling kadervorming gemeenschappen
- Opgave bij Dini Boer: 030 - 31 81 45 tst. 17. Informatie telefonisch: Ila Schoutsen vrijdag 030 - 31 81 45.

VERVOLGKURSUSSEN GESPREKSLEIDING

Tussen november 1979 en februari 1980 zullen in Nijverdal (Twente) vervolgkursussen worden georganiseerd voor ex-kursisten gespreksleiding onder leiding van Ila Schoutsen.

Men kan kiezen uit vier mogelijkheden:

- van 26 november tot 29 november
- van 28 januari tot 31 januari
- van 4 februari tot 7 februari.
- van 3 maart tot 6 maart

Aanmelding voor één van de genoemde vervolgkursussen voor 12 oktober. Inlichtingen: 030-318145 op vrijdags bij Ila Schoutsen.

TELEVISIE

7 oktober, 9.30-10.00 uur, Hilversum 2
SCHRIJVER EN MASSEUR

Hij werd in Duitsland 6 miljoen keer vermoord, daarna wil hij elke dag opnieuw geboren worden.

Piet Brinkman praat verder met de auteur van „Een mens viel uit Duitsland” en van de verhalenbundel „De man die niet op Hitler schoot”: Konrad Mertz.

14 oktober, 9.30-10.00 uur, Hilversum 2

DE BLINDE VLEK IN DE POLITIEK

Levensbeschouwelijke achtergronden zitten in de niet-konfessionele politiek in het verdomhoekje. Strategische formules en ondoorzichtige ruzies zorgen ervoor dat politiek een „vies” imago krijgt.

Gesprekken met o.a. Coos Huysen, oud-lid van de Tweede Kamer voor de PvdA en bestuurslid van het Centrum voor Levensbeschouwing en Politiek. Samenstelling en presentatie: Rina Spigt.

ONTMOETINGSGROEP ARNHEM

In oktober start in Arnhem een nieuwe ontmoetingsgroep. De groep komt gedurende acht weken op donderdagavond bijeen onder deskundige leiding, terwijl ook een weekend is inbegrepen. De eerste avond is een open kennismakingsbijeenkomst op 11 oktober om 20.00 uur op een nog nader aan te geven plaats in Arnhem. Kosten f 150,- (exklusief verblijfskosten e.d. weekend). Geïnteresseerden kunnen zich schriftelijk opgeven (vrijblijvend) bij Dien Daane-Holster, Torckstraat 16 te Velp, tel. 085 - 634337.

HV-WEEKEND AMSTERDAM

Het HV-Amsterdam organiseert in samenwerking met het Gewest Noord-Holland op 3 en 4 november a.s. een weekend in het Vorrinkhuis te Lage Vuursche, waar deelnemers zich met zwerven bezig zullen houden: zwerftochten, zwerfspelen en een serieuze inleiding door prof. Garnt Stuijveling (met daarna discussie).

Telefonische opgave bij C. de Boers 02298 - 1785 na 19.00 uur. Aanmelding door overmaken van f 35,- (Nivonleden f 32,-) op postgiro 721060 t.n.v. Gewest Noord-Holland Hum. Verbond-Abbekerk. Hierbij vermelden man/vrouw. Dieet eventueel telefonisch mededelen. Voor kinderen t/m f 20,- (Nivon f 17,-).

Progressiviteit en konservatisme anno 1979

In twee thema-nummers liet het tijdschrift *Civis Mundi* een reeks vooraanstaande auteurs aan het woord over bovenstaand onderwerp, t.w. de nrs mei en juli 1979. In aansluiting daarop organiseert de Internationale School voor Wijsbegeerte op 9 en 10 november a.s. een conferentie over deze stof. De beide nrs van *Civis Mundi* kunt u bestellen door overschrijving van f 9,- op giro: 603792 t.n.v. *Civis Mundi*, Stolkweg 10 Den Haag. Aanbevolen!

over onderwijs

samenwerkingsschool hem aantrekkelijk voorkomt.

Een apart artikel is gewijd aan de stellingname van het Humanistisch Verbond op het gebied van onderwijs. J. K. de Vries geeft aan de hand van enkele karakteristieken van diverse schooltypen kritisch commentaar op een artikel van Rob Tielman in de *Humanist* van 1 mei 1979: „Op weg naar 'n humanistische school?” Genoemde artikelen behoren tot de aanbevolen literatuur voor de deelnemers aan de Socrates-konferentie over onderwijs op 26 en 27 oktober (opgave is nog mogelijk via postbus 114 in Utrecht).

Onder de titel „De feiten ondergeschikt aan het mysterie” wijdt P. Spigt een verhandeling over leven en werken van Augustinus. Met name zijn „Confessiones” krijgen ruim de (kritische) aandacht. Het editoriaal neemt het lot van de „bootvluchtelingen” in beschouwing. Een aktueel onderwerp, maar de schrijver B. W. Schaper, gaat niet voorbij aan de histori-

sche achtergronden van dit verschijnsel dat hij onder de kop „Mensen op drift” aan de orde stelt. „De crux ligt in de toespitsing van nationale, raciale, godsdienstige en ideologische tegenstellingen en hun polarisatie over de hele wereld”. Schaper spreekt de vrees uit - en licht die toe - voor een herleving van de Koude Oorlog aan allerlei nieuwe fronten.

In de rubriek „actualiteiten” belicht P. Krug achtergronden van het „reveil” van de islam. H. Bongers, ten slotte, schreef „Losse notities” op over Condorcet en Jens Peter Jacobsen.

Een zeer leesbaar nummer van „*Rekenschap*”, zoals bekend het driemaandelijks tijdschrift voor wetenschap en cultuur, uitgegeven door de humanistische stichting Socrates. Het blad is verkrijgbaar door overmaking van f 8,50 op postgiro 582293 t.n.v. Humanistische stichting Socrates, Utrecht.

Bert Boelaars

Goedereede (2)

Goedereede heeft van de provincie Zuid-Holland te verstaan gekregen dat het te ver is gegaan met een artikel in het ordereglement voor de raadsvergaderingen waarin staat dat mannelijke leden verplicht zijn op te staan tijdens het uitspreken door de burgemeester van het ambtsgebed.

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland hebben de gemeenteraad van Goedereede dringend verzocht deze verplichting uit het reglement van orde te wijzigen of te schrappen. Het provinciaal bestuur vindt dat het gemeentebestuur van het vissersdorp op de Zuidhollandse eilanden hoogstens raadsleden mag verzoeken zich goed te gedragen tijdens het uitspreken van het ambtsgebed bij aanvang en sluiting van de vergaderingen. Een verplichting om op te staan is, stellen GS, in strijd met de grondwet en de universele verklaring van de rechten van de mens.

Het feit dat het artikel, waartoe een meerderheid in de gemeenteraad enige tijd geleden besloot, alleen uitgaat van mannelijke raadsleden is bovendien strijdig met de huidige maatschappelijke opvattingen over de positie van man en vrouw. GS hebben dit standpunt aan de gemeenteraad van Goedereede overgebracht nadat twee PvdA-statenleden vragen hadden gesteld over de affaire.

Ouders willen kinderen slaan.

Zeven Zweedse ouders hebben bij de Europese commissie voor de rechten van de mens protest aangetekend tegen een nieuwe Zweedse wet die het tuchtigen van kinderen verbiedt. Zij vinden dat de wet die in juli van kracht is geworden, onverenigbaar is met de Europese conventie inzake de mensenrechten, in het bijzonder met de artikelen betreffende de bescherming van het gezin en de vrijheid van godsdienst. Volgens een woordvoester van de groep, een gescheiden moeder van een 10-jarige zoon, is het onmogelijk kinderen op te voeden zonder eerbied of gezag. „Het is niet noodzakelijk dat er geslagen wordt, maar de mogelijkheid daartoe moet er wel zijn,” aldus Agneta Orellana. De betrokken ouders die de bijbel letterlijk nemen, beroepen zich op teksten als Spreuken 13 vers 24 (Wie zijn roede spaart, haat zijn zoon, maar die hem liefheeft, kastijdt hem tijdig).

Derde Wereld

De voorlichtingsdienst Ontwikkelingssamenwerking van het Ministerie van Buitenlandse Zaken heeft een tweetal nieuwe brochures uitgebracht.

Met als titel „Een kwestie van verdeling” heeft men een begrijpelijk geschreven en met veel foto's geïllustreerde brochure uitgegeven over de grote ongelijkheid in levensomstandigheden in de wereld.

Hoe zijn die verschillen in welvaart en welzijn ontstaan? Op welke wijze moet en kan, in onderlinge samenwerking tussen rijke en arme landen, gebouwd worden aan een rechtvaardiger wereldgemeenschap

waarin iedereen gelijke kansen worden geboden op een menswaardig bestaan, een en ander tegen de achtergrond van een toenemende onderlinge afhankelijkheid tussen rijke en arme landen.

Als tweede een brochure over de problematiek rond de koffie met als titel „Schrake troost”.

De brochure gaat onder meer in op vragen als aan wie de koffie-inkomsten te goede komen, wat het belang is van overeenkomsten ter stabilisering van de wereldmarktprijs voor koffie en in hoeverre speculaties op de koffiemarkt de wereldmarktprijs voor dat produkt beïnvloeden. Beide brochures zijn gratis aan te vragen bij de bovengenoemde voorlichtingsdienst, Plein 17, Den Haag.



Vredesweek

„Help de kernwapens de wereld uit om te beginnen uit Nederland”, dat was het landelijk motto van het interkerkelijk vredesberaad tijdens de vredesweek 1979. Het valt te vrezen dat dit motto nog lange tijd in allerlei variaties zal opduiken want discussies over vrede zijn al lange tijd niet meer los te denken van de dreiging die uitgaat van kernbewapening. In het tv-programma „Krankzinnige Vrede” dat door het Humanistisch Verbond op 26 september werd uitgezonden is dat heel duidelijk geïllustreerd. Daaruit bleek dat ook binnen de krijgsmacht de verontrusting over kernbewapening groeit. Een van de geïnterviewde militairen in dat programma zei: „Er zijn mensen die zeggen van, hou alsjeblieft op met discussie want als ik daar

serieus over na ga denken dan is het mischien zo dat ik mijn uniform moet uittrekken”. De noodzaak van het steeds weer opnieuw ter discussie stellen van vraagstukken rond oorlog en vrede had niet beter geformuleerd kunnen worden.

Met de discussienota „Op weg naar vrede via kernbewapening?” wil het Humanistisch Verbond een bijdrage leveren aan de meningsvorming rond de vredesthema-tiek. Dat is een goeie zaak.

Het is dan ook te hopen dat deze discussienota binnen het verbond inderdaad een aanzet wordt voor een brede gedachtenwisseling. Nog meer valt te hopen dat de overwegingen over geweld, die werden opgesteld door de humanistische groep geestelijke gezondheid, niet worden geproefd als vrijblijvende gespreksstof maar als een noodzaak. De noodzaak om voortdurend bressen te slaan in vormen van veiligheidsdenken die levensgevaarlijk zijn.

Grondrecht

Het Nederlands Juristen Comité voor de mensenrechten heeft een speciaal „rechtspraaknummer” uitgebracht. Veel informatie over jurisprudentie inzake grondrechten.

„Toevallig maar opvallend is dat in het merendeel van de hier bijeengebrachte uitspraken de rechter konkludeerde tot onrechtmatigheid van optreden van de overheid. Om tot die konklusie te komen, hebben de verschillende rechters op een, naar onze mening meer principiële wijze de Nederlander bij Grondwet en Verdrag toekomende rechten inhoud gegeven, dan wij van hen gewoon zijn”. Het gaat o.a. om een zaak van vrije meningsuiting, antenneverbod, een dagvaardiging in een taal die verdachte niet verstaat.

NJCM-bulletin, Hugo de Grootstraat 27, Leiden. Prijs: f 5,-.

Amnesty

In Groningen is de werkgroep „Christelijke alternatieven voor Amnesty International” opgericht. De werkgroep vindt dat het nodig is een christelijk alternatief voor Amnesty op te richten, omdat de methode van Amnesty voor de christenen onaanvaardbaar is.

Voor sommigen kan er kennelijk niet genoeg verzuild worden. (RT)

Voor het bejaardencentrum Buytenhaghe te Zoetermeer – aangesloten bij de Humanistische Stichting voor Huisvesting van Bejaarden – worden kandidaten opgeroepen voor de functie van:

humanistisch geestelijk raadsman/vrouw

voor voorlopig 12 uur per week.

Opleiding: Humanistisch Opleidings Instituut (H.O.I.) of overeenkomstig niveau.

In samenwerking met directie en staf begeleidt de funktionaris bij levensproblemen en is o.a. werkzaam ten behoeve van het geestelijk welzijn van bewoners en medewerkers. Buytenhaghe omvat 183 verzorgingsplaatsen en 108 woningen.

Schriftelijke sollicitaties worden gaarne ingewacht bij de direktice van Buytenhaghe, Bergmanstrook 45, 2726 RR Zoetermeer, telefoon (079) 31.93.14.